

A. 373. b.

22 III N-6

1850

Serbskic pristawa

stara kopy

pristawach prajacim.

Jakob Bala

Wladimir

Stara kopy

Pravoslavna

600

serbskich přistowow

a

štyri kopy

přistownych prajidmow.

W u d a t

Jakub Buk,

sobustaw ryčespytneho wotrjada
Maćicy Serbskeje.

W Budyšinje 1858.

181-2/8°

000

serbski institut

1888

serbski institut

1888

serbski institut

serbski institut

serbski institut

serbski institut

Předspomnjenje.

Prislowo je mudrosć naroda. Teho dla su prislowa temu, kiž chce narod lěpje zeznać, jara wažne a zajimawe. We wšěch ludach, wosebje pak we slowjanskich, su narodowcy tute starodawne zornjatka ludoweho rozoma z wulkej prócu zběrali. Tež literatura našich hornolužiskich prislowow, hačkuliž w přirunanju z cuzonarodnymi hišće slaba, je tola hižom pěčne spočatki dostala přez duchomneho H. Seilerja a přez redaktora J. E. Smolerja. Knj. Seiler je hižom před něhdze 20 lětami we lužiskim magazinje (Neues Lausitzisches Magazin. Görlitz, 1839) poł sta serbskich prislowow wozjewił. Něšto lět pozdžišo je knj. Smoler we swojich pěsničkach (Pjesnički hornych a delnych lužiskich Serbow. Grimma, 1841) wjetšu zběrku serbskich prislowow podał, kotrež běše ze rta ludu, z lužiskeho magazina a ze serbskeje (rukopisaneje) nowiny předarskeho towarstwa w Lipsku nahromadził. W nowišim času je tón samy spisowař we swojich lětopisach (Jahrbücher für slav. Literatur etc. Bautzen, 1854) něhdze 100 wubraných hornolužiskich prislowow wotčišćeć dał. Te same su z prjedawšeje jeho zběrki wzate; z nowa přidatých je 15, wot knj. Seilerja připóslanych. Ze wšeho je widžeć, zo naše dotal zběrane prislowa hišće nihdze wšě hromadze njenamakaš, a zo je tež jenož w tajkich pismach nadeńdžeš, kotrež su

bjez nami porědke a žadne. Duž zdaše so zdobne a wužitne byc, wšě dotal wozjewjene serbske přislowa zrzadować a z nowymi dodawkami rozmnožic. Přez přecelnu pomoc wšelakich knjezow, wosebje pak knj. duchomneho Seilerja a knj. wučerja Wehle, je so ličba serbskich přislowow a přislownych prajidmow, kotrež su tudy wozjewjene, krasnje přisporila; přetož hdyž dotalne zběrki w magazinje, w pěsničkach a w lětopisach bjez sobu přirunamy, namakamy tam wšo dohromady jenož něhdže poldra sta přislowow a přislownych prajenjow wotčišcanych.

Lubi serbscy bratřa! Kóždy je lubje prošeny, zo by přislowa bjez ludom po swojej móžnosći zběrał. Hladajmy tute drohe pokłady našeho luda hromadzić a před zahinjenjom wukhować! Duž dha tež na přichodne hromadženje serbskich přislowow:

„Daj Bóh zbožo!“ — „Daj to Bóh.“

J. B.

Fontes:

- 1.) Neues Lausitzisches Magazin. Herausgegeben
von der Oberlausitzischen Gesellschaft der Wissensch.
Wissenschaften durch Johann Dietrich J. Leopold Haupt.
Zweyter Band, Neunter Folge vierter Band. Görlitz 1839.
S. 352-358: Spröcke (Haupt). Neudrucke (Haupt).
wörter. Aufsammlung von Friedrich Heiler in
Lissa. Erstveröffentlichung zusammengestellt
nach dem Alphabet mit beigefügter Übersetzung.
Zugang ins Deutsche.

3. Lity taso wabituso ussu. Sl. Mag. 1.
Dno guslagun wägt dno wüßguslagunna.

7. Loh kwalap a unur möjnsch. Sl. Mag. 2.
In mehr du nitst, ju weniger kamest du.

10. Lijz prjadny, da unbidznsch widz jadny. Sl. Mag. 3.
Galtu zu kass, so wirst du unmal in Mangel
guralfun

Serbske přisłowa.

Zrjadował a rozmnožił

Jakub Buk.

Čitane a kritiscey rozsudzane w zhromadźiznje
filologiskeje sekcije 6. junija 1854.

Běda nuzu honi.

Běše lědym nohě,
A bu z njeho lohě.

Bity njebiteho njese.

Bodu-li, dha dži z puća.

5 Bohatu žonu je sebi wzał
A knjejstwo předał.

Bohatych kucheń kóždemu njetyje.

Bóle khwataš,
Měnje móžeš.

Bóle šparaš,
Bóle smjerdži.

Brunka
So rad w wodže tunka.

10 Budź zrjadny,
Dha njebudžeš nihdy žadny.

Cuzemu khlěbej
Džěci calta rěkaja.

Čěsku a Sasku je wobhonił,
A njeje ničo nazhonił.

Čim wjacy so přiřladyje,
Čim bóle so pali.

Čma ludzi njejě, ale powala.

15 Copla liška so najlěpje drje.

Daj pokoj,
Dha maš pokoj.

Dobra njedžela
Chce měc dobru póněželu.

Dobra rada
Blaznej nimo pada.

Dobre zastaće
Je pol džěla.

20 Druha ruka,
Druhe zbožo.

Druhemu je lohko wucho rězać.

Druhi knjez,
Druhe prawo.

Druhim k woli,
Sebi khlubu.

Ham, hdyž mam;
Jěm dyžlěm.

20. Vruša kuka, družr. Hojo. Sl. Mag. 5.
Auder gaud, auder Glück.

30. dzj so tón Dujnj najudjz, da so la
Dzejzka sajudjz. St. Mag. 8.
Wenn der Thun sich findet niny wird der
Finstzig bald wurschurcu. V. f.: Wenn die
Linde vorkaltet, wenn Aburigung oder Gindru.
niss nicht ist, so sôrt ab mit dem Lufsigu
(Zusammuntommen) auf.

25. Vy by Rosa d'jerschi Topusch nijnta, da by
ujakomuzkielij Moczi wubita. Sl. Mag. 6.
Nimm die Zingn nimm längere Schwanz fäth, so
würde sie so Manne die Augen anblagen.

33. Vyj Nisa b' d'urami unj dju, da Schreijeljo
b' d'otnami wofu stataja. Sl. Mag. 7.
Geht die Noff zu den Füssen herin, so springen
die Frauen zu dem Saustreu fuaub.

35. Vyj so Posoucznj Rphudjischjo a Froshraj
dij Kuckah prjnjr, da zadgu lobzy ungschzitatj.
Nimm sie die Kuckah der Fittchenstoch
und den Entler der Entelstach in die
Gäuden erwäret, so läßt keine Luft lob.
Sl. Mag. 8.

25 Hdyby koza dlěšu wopuš měla,
Dha by někomžkuliž woči wubiła.

Hdybych měl, kaž nimam,
Dha bych móhl, kaž njemóžu.

Hdyž bohaty wumrje
A khudy swinjo zarěže,
Dha je wulke powjedanje.

Hdyž here zapiska,
Dzewjeć brachow zaskoči.

Hdyž chce Bóh měc noru (blazna),
Wozmje starom mužej žonu.

30 Hdyž je juška jara slódka,
Dha so bórzy wutunka.

Hdyž mam, dha ham;
Hdyž nimam, dha tradam.

Hdyž njeje ze škličkami,
Dha je tola ze lžičkami.

Hdyž nuza z durjemi nutř dže,
Dha přeceljo z woknami won skakaja.

Hdyž so hrozna slubiš,
Dha so rjana njewostudžiš.

35 Hdyž so pohončej křudžiščo
A prošerjej kij w rucy zhrěje,
Dha žadyn lohcy njepušćitaj.

Hdyž so sněžka nańdže,
Dha so šćežka zańdže.

Hdyž stare woły hraja,
Chce so wjedro přeměnić.

Hdyž woła zelena žabka,
Dha so rady kapka.

Hdžež je dobra mys (mysl),
Tam je ruma dosć.

40 Hdžež je lětsa mjerwa,
Tam je k lětu beja.

Hdžež je žona w kholowach,
Tam je čert hospodař.

Hdžež ma wlohu,
Tam rosće.

Hdžež so nihdy njeswari,
Tam so k zbožu njehnoji.

Hdžež su wysoke hory,
Tam su hluboke doły.

45 Hlód je njepřećel.

Hordosć maš darmo,
Pokrutu khlěba dyrbiš kupić.

Hubje njeje wěra.

Ja sym pluwý zajimal (sebi požčował),
A čistu pšěncu dyrbju zasy dać.

Jedyn kluč wšě zanki njewotanka.

50 Jeneho štoma dla hola njepadnje.

37. Dyj starw mloty raja, da cze so wdro
zshunijruicy. Sl. Mag. 11.

Wenn alte Eysen sinden, so will sich das wasser
ändern. - Wenn alte Menschen sich so, wie sie in

§ Jugendjahre bruchman, so sandeln sie sich
sich und unnatürlich, gleich wie man an
gewissen Thieren die unnatürlichkeit bei
den ersten Jahren der ungewöhnlichkeit sieht.

39. Dziej w dobra mysl, saw ju szudjom
kinnca dosz. Sl. Mag. 10.

Wo guttes Sinn ist, da ist überall platz genug.

45. Tod ju wroshoczul. Sl. Mag. 22.
Der Hunger ist ein Sünd.

52. Rajawki bei Murojanski. Sl. Mag. 16.
Die Thier hat keine Einkung.

62. Lurja Stizby bei Luloje. Sl. Mag. 18.
Grosshastliche Vinsten sind rund.

Jěsć a pić je poł žiwjenja,
W heli ležeć cyle.

Kajawki
Su njewróćawki.

Kajkaž wutroba,
Tajki je tež džak.

Kajkež je pomhajbóh,
Tajke je wjeršpomazy.

55 Kajkiž korjeń,
Tajki wukorjeń.

Kaľ je Bóh nam buram daľ,
Z mjasom do města je hnaľ.

Kaž kokoš hrjeba,
Žona muža jeba.

Kaž kur leći po wětřiku,
Tak paduchej woći po branju.

Kaž so mlody naložiš,
Tak so stary zadžeržiš.

60 Kaž so nawučiš,
Tak so zadžeržiš.

Kiž móhľ wšitkim wutrjechić,
Ma so hišće narodzić.

Knježe služby su kulojte.

Kokoška, kiž njehrjeba,
Zornješka sej njenamka.

Komuž žony mrěja
A konje steja,
Temu so kubło roji.

- 65 Konjej, kiž najwjacy čehnje,
Dawa so z wjetša najmjenje wowsa.

Kostyrwja praji: Buro, žiw so,
Ja njesu, hač so mi khribjet zhibuje;
Šmica pak praji: Buro, zderu.

Kotoł so khachlonkej směje,
Zo je čorny.
(Wobaj pak staj jenajkej.)

Kóždy je tam najradšo,
Hdžež ma runja swojeho.

Kóždy ma swoje hory.

- 70 Kóždy ma swoje kosydło.

Kóždy ma swojeho kraholca.

Kóždy swoje lubuje.

Kury słyša najradšo khapona spěwać.

Khopica hnoja doma na dworje
A domjaca džowka nutřka na stole
Jenak wjele prinjesetej.

- 75 Khromy čert je najhórši.

Khromy so najskerje podsunje.

Khwalće wonka,
Budźće nutřka.

65. Kón, kiz najojazy cjuhur, do staur posthof
najunur Alowfa. Sl. Mag. 15.

Ein Pferd, das am meisten zinst, nasselt
geringlich den wenigsten Gafur.

66. Kosarwa praji: Euro jiw so, ja unssi,
fatz so mi Kribel sibuja. Thuija
pat praji: Euro farru. Sl. Mag. 11.

Ein Trabbel spricht: Gaur nasselt dich, ich trag
das dich mir der Trinken bringet. Ein Thuija
aber spricht: Gaur wird dir.

67. Kótot so Kfagloutrj Suijja, so ja cžorung,
a wobaj faj jruajkuj. Sl. Mag. 20.

Der Kessel laßt den Ofenholz aus, das er
schwarz ist und beide sind einwärts.

68. Kójjdy ja sam najradšjo, džuzj ma
Kinja swojžo. Sl. Mag. 19.

Jeder ist da am liebsten, wo er seinen
Gleichru sat.

69. Kójjdy ma swojz Horn. Sl. Mag. 13

Jeder sat seinen Ergu.

71. Kójjdy ma swojso Krawolza. Sl. Mag. 14.

Jeder sat seinen Gabicht.

74. Křoziza Moja domach na dwori a doujaza
Vzowta muztah na Woli jnuak wolk
zřinassutaj. Sl. Mag. 17
singausen Vünger zu häusr auf dem
Hofe und voru häusr, die Tochter diuere
auf dem Hüßle bringu rinuolui viel neu.

83. Ezuu hynon so louni dze, eziuu hynon sduj zada.
Ju besser e jamaud gesh, ju besser er e verlaugt.

^{auch:}
Eynor so mach a hynon sduj zadaff. St. Mag. 4.
Ju besser man es sat, ju besser man es verlaugt.

90. Metodum Uibij a metodum Kurjstij (sic!)
dyrbjat Sur Passou Lowi wotznetz. St. Mag. 23.

fiur jünger fise und dem jünger
Junter solte der Saure bei zwitter dem
Roof abfairen. (altrist auf betrübte
zwitter irreluterdrückung sin was die
Ablösungen und Gmütsheilung etc.
besitigt sabur.)

Lane symjo a pjanka
Matej so w wolenicy jenak.

Lěpje dočakać,
Hač pokhwatać.

80 Lěpje mało z česću,
Dyžli wjele z lesću.

Lěpje njepopřeńki,
Hač wobzarowanki.

Lěpje pod swojej wěchu,
Hač pod cuzej třěchu.

Lěpje so maš,
Lěpje sej žadaš.

Lěpje šic a próc,
Dyžli po dworach kleskać.

85 Lěto ma dolhi pysk (wulku hubu).

Liška praji: Kalena
Njeje žana malena.

Lońše směški
Lětuše plački.

Lóže maš,
Lóže daš.

Mandželstwo bjez dzěsća
Je swět bjez slónca.

90 Młodemu dubej
Dyrbiš z časom hłowu ceć.

Młodemu hólcej a hawakej
Je jenak wokolo zańć.

Młodosć
Tórnosć.

Młody hólce poł zemjana.

Móc přez prawo dže.

95 Muž njezamóža z wozom nawozyć,
Štož žona w šórcuše wotnosy.

Mysle ludži jebaja.

Mysle šerja.

Na jazyku měd,
We wutrobje jěd.

Na mału khěžku
Tež bože slónčko swěći.

100 Na swěće njeje ničo hubjeńše,
Dyžli bohata žonu měć.

Najprjedy twarić
A potom swarić.

Něčeje horjo
Něčeji směch.

Něchtóžkuliž Janej do wočow hlada,
Hač Jakub (Michał) njeje.

Nima žona drjewa,
Bórći ći, kaž čmjela.

91. Młodunů Gůlznj a Gawaknj ju wobimaj juak
waln wokoto sajucz. Sl. Mag. 24.

finnu jüugnu Eurschu und niun Günd, bei
dunnu ist's gleich winl, niun Aluwang zu machn.
d. s.: fin jüugnu Eursch und niun Günd
beidn gleichwinl niun Aluwang. (Gawak sat
nicht dab Narächtlif, was Pos, der Günd, sonst
ntwa sabnu mag.)

95. Müz unfaubzn snablowangnu wosow lak
waln domoj nawosucz, sacz zowa Ghönzüschi
domag wotwossy. Sl. Mag. 25.

Der Mann unmag nicht mit dem Eiterwagen
so winl nach Gausr anzufasru, als die Frau in
der Ghönzn zu Gausr abträgt.

96. Myslir szjz Lüdzi szubaja. Sl. Mag. 26.
Gedanknu betrügn sauf die Mauffnu!

102. Njrczjn gorjo, njrczjni Gnjnj. Sl. Mag. 29.
Jemand's Frähsal, ist Jemand's Laifnu!

111. Nuzrawa dubto to prawo sobu sizaru. Sl. Mag. 28.
Menschheit gut frucht das rechtlich mit auf.

113. Nisa so schult fisa. Sl. Mag. 27.
Der Wolf windet sich verschindlich.

115. Zwingowana Libos a zondzaua
Kjansoz to untyje. Sl. Mag. 41.
Zwängung der Liebe und nachgebesserte
Hörsucht das frommet nicht.

105 Nimaš ma kóžde lěto mlode.

Nimo černja
Bjeř sej drastu hromadu.

Njebudź wowca,
Hdyž je će Bóh borana stworil.

Nječesć
Wjacy wužije, hač česć.

Njech je stara wěcha,
Je wšak tola třěcha.

110 Njech so dže,
Kaž so chce,
Jeno zo so klepoc.

Njeprawe kubło
Prawe sobu zežerje.

Njeprawy kroš
Džesać prawych zežerje.

Nuza
So wšelko huza.

Nuza so po dworje wala,
A Nimaš z wóknom nutř hlada.

115 Nuzowana lubosć
A porjedźana rjanosć
Njetyje.

Paduch paduchej pomha.

Palenc
Je walenc.

Piwo rady za pičoŕku wonja.

Pjerd je lěkar khudeho.

120 Pjerd nej hrěšny,
Ale směšny.

Po lichomniku brojeř.

Pod cuze blido
Je lohko nohi tykać.

Polna njeje kopa,
Hdyž pobrachuje snopa.

Pola wopuše
Njeje pola hłowu.

125 Polo ma woči,
Keřk ma wuši.

Požčawki
Rady klacawki
Domoj khodža.

Praskać móže něchtóžkuliž,
Ale nic jěć.

Prawda woči kaŕa.

Prózny dyrbi rumować.

130 Překhwatanka
Škodowanka.

Raňši dešć
A njewjesćinski plać
Jenak doľho traje.

125. Folo ma wotzi a Rurk ma wiffi. Sl. Mag. 30.
Dat Fulo fat Jugru und der Wraus fat Ofru.

126. Foshawki wady Klazawki fasso dom fozza. Sl. Mag. 31.
Dat Aügelinsru pflegt güru fiukund windu
nach Gäuf zu kommen. (die Substantiva fo-
shawki und Klazawki lassen sich nicht übersetzen.)

140. Marso Tajaza untrabash wützicz do
Kati Godzitz. N. Mag. 38.
finen alten Gassen brauchst du nicht
lehren ins Kraut zu gehen.

Samsna khwalba w rići kała;
Druhich khwalba česć ěi dawa.

Sebi čěra z karanom,
Druhim z džěrkawcom.

Słaby (khudy) je bity.

135 Slub ma nohi,
Dar hakle rucy.

Slubić a dać je wjele.

Směški a plački
Su w jenym měšku.

Spěwaj a džělaj.

Stara baba ryzy kóń,
Młoda holca njetopoń;
Starej babje dwoje hrabje,
Młodej holcy štwore cypy.

140 Stareho zajaca
Njetrjebaš wučić do kału khodzić.

Starši woł,
Twjerdši roh.

Stary ma smjereć před woblečom,
Młody za khribjetom.

Swar
Je boži dar,
Puki
Su čertowe suki.

Swět so džiwnje wobroća,
Hdyž žona muža w mocy ma.

145 Sylna blaba
Na džělo je słaba.

Što mi pomha wulki hród,
Hdyž je nutřka luty hlód.

Štož je džensa hotowe,
Jutře njemórči.

Štož je lěpše, dyžli woš,
To sej pěknje domoj noš.

Štož khudemu daš,
Ći w wložičcy narosće.

150 Stož njeznaješ,
Sej nježadaš.

Stož sej nadržebiš,
To dyrbiš zjěsć.

Štož slodži,
Nješkodži.

Stož so čehnje,
To so zjě.

Štož so na bože stpěće šije,
Do teho bože njewjedro bije.

155 Štož stari zhromadža,
To mlodži rozbroja.

Stož syješ,
To žnyješ.

144. Tón Gwint so' dzuwijn wobrotzaj
Dzj zowa' Muzja' Mozy' wa. Sl. Mag. 40.
Din Welt sij wunderbar brucht
Dann die Fran' der Mann' in Fasseln' schlägt.

146. Hto mi zowfa' wülki' Tod, dzj ju'
miztag' ludy' Tod. Sl. Mag. 33.
Was bringt ein großer Hloß mir für Gewinn,
Dann nichts als lauter Jünger' drinn?

148. Hlozz' ju' Gynschu' dzj dzjli' Wosch, so' dzj
zjnkuj' domoj' wosch. Sl. Mag. 34.
Was besser ist als ein Land,
Das fragt die nur fein nach Hand.

Štož sypaš,
To mjeleš.

Štož čuje,
Tón duje.

Štož chce něšto dóstać,
Dyrbi něšto wustać.

160 Štož chce wobjedować,
Dyrbi prjedy spěwać.

Štož je jara mudry,
Je poł njemdry.

Štož je posledni do měcha,
Je přeni z měcha.*)

Štož je z kóčku wlóčil,
Najlěpje wě, kak čehnje.

Štož ma hubu,
Tón ma rucy.

165 Štož nochce woči rózdžerać,
Dyrbi móšeń wotwjerać.

Štož pjerdzi,
Tón smjerdzi.

*) Lěpje: Posledni do měcha,
Přeni z měcha.

Abo: Přeni do měcha,
Posledni z měcha.

Štóž skomdzi čas,
Tón skomdzi kwas.

Štóž so boji,
Teho wšudžom łoji.

Štóž stare njeplata
A nowe na kedžbu njebjerje,
Daloko njeprindže.

170 Štóž starku předa,
Zbožo předa.

Štóž za mlode kida,
Dyrbi na stare hlodać.

Štóž za wotsćen přima,
Ničo w horšci nima.

Tučna kucheń
Čini suchu móšeń.

Ty budžeš tak wjele naworać,
Zo njebudžeš móc zawlōčić.

175 Ty wšě šćežki do rće wěš,
Z ríce žanu.

Wěcnje pyšny,
Nihdy dušny.

Wjac jich je,
Lěpje słodži.

Wjacy daš,
Wjacy hnady maš.

169. Džělčij: Staro unptata a Nowa na Krizbu
uubru, tou uidy daloko unspjindzu. Sl. Mag. 55.
Wer das Alter nicht flucht und das Meer nicht
in Acht nimmt, der kommt nirgalt weit.

170. Džělčij: Marki zšynda, šerj Džoj zšynda. Sl. Mag. 56.
Wer die Muttergans verkauft, sich das Glück
verkauft. (Wer den Haue, den Grund der
Durchführung, angreift oder vernichtet, der
nimmt Schaden. Es ist nur augenblicklicher
Gewinn z. B. das verbundene Kapital anzugreifen.)

176. Džerzuj zšyng (zšyng), uidy Džyng. Sl. Mag. 114.
Fwig šon angzognu, uir zu nwar lauglich.

180. Wuln sa Vziw dy wuln poufa! Sl. Mag. 42.

Wiel filft wunderfulten wiel.

auf:

Wuln gschuzo wuln uapoufa!

Wiel filft nicht immer wiel!

183. Wuln fzi dy a wuln uapoufa! Sl. Mag. 43.

In größer du bist je größer du bist fast du.

Wjele nawoženjow,
Žadyn bjerjak.

180 Wjele za dźiw wjele pomha.

Wjeselša myslička,
Prózniša móšnička.

Wjetša khopička,
A Bohu lubša.

Wjetši sy,
Wjetše maš prawo.

Wjetši šelma,
Wjetše zbožo.

185 Woda

Wšitko zhłoda.

Wostał je tam
Posoł a wosoł.

Wot wowsa
Konik pěknje kołsa.

Wšitko ma swój kónc.
Kolbasa ma dwaj.

Wšo butra njeje,
Stož so maže.

190 Wudowc ma škličku a lžičku,
Młody hólc nima ničo.

Wudowc skerje žonu dóstanje,
Hač syrotki maćeř.

Wulka hara
A mały kwas.

Wulka robota,
Małe twarožki.

Wyše stejiš,
Hlubje padnješ.

195 Wyše stupiš,
Dale widziš.

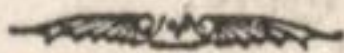
Zaplata dyrbi
Wjetša być, hač džěra.

Zrališe žito,
Lóže so roni.

Zyma ma wulki brjuch.

Žona muža zjeba,
Byrnjež woči mět,
Kaž wokata křida.

200 Žonu sebi bjeř ze susodstwa,
Kmótrow proš sej z daloka.

192. Wulka Gara a matz Kwass. St. Mag. 47.
Großes Lärwund ninn klain Hochzeit.
(Ein Gschick und wenig Scholl.)

193. Wulka Hobola, matr Twarozki. St. Mag. 48.
Großes Hofdiumß klain Quärznel.

195. Woschz stuzisch a Salw widzisch. St. Mag. 46.
In löset du stuzisch ja wirt du stuzisch.

196. Daptata iyubi löjzich kras walscha
bycz, jacz Vjzwa. St. Mag. 32.
Der Luch muß jnduznit großer sagen,
als das Loef.

199. Zoua Miza jnda, bönijn by Wlotzi
ujnt, kajz Tokata Sphida. St. Mag. 49.
Die Frau betrügt den Mann, wenn er auch
Augen hätte wie das Anferu = Vrb.

200. Zoua Suj ban ja Hüßpostwa a Quötrow
großij Suj palota. St. Mag. 50.
Die Frau nimm die aus der Nachbarschaft
und die Gvateru bitt die aus der Frau.

Loffa, am 19ten Mai 1838.

J.

Serbske přisłowa
a
přisłowne prajenja.

Zrjadował a rozmnožił

Jakub Buk.

Čitane a kritiscy rozsudzane w zhromadźiznje
filologiskeje sekeie 4. oktobra 1854.

A. Přisłowa.

Ach, mój Božo,
Hdže budže k lětu moje ložo?!

Bóle měšane,
A lěpše je.

Bóle so pije,
Bóle so chce.

Časka mjaska
W bróžni praska;
Muka
Z bróžnje kuka.

205 Dawaćer je wumrjeł,
A syn so njeje po nim radził.

Druha hłowa,
Druha mysl.

Druhi kraj,
Druhe wašnjo.

Fiks je slaknył,
A Dolhodosć je tež něhdy žiwy był.

Hdyby hubička wodzičku piła,
Dha by móšnička pjenježki měla.
(Hdyž njechaše hubička wodzičku pić,
Dha zadžerny móšnička rić.)

210 Hdyž hospoza wumrje,
Je mjenje jeji a mlóka;
Hdyž hospodař wumrje,
Čuje ľubja a wosrjedk.

Hdyž khudy wumrje,
Dha maľo zwonja;
Hdyž bohaty wumrje,
Dha daloko zhonja.

Hdyž přińdže na kupjenje,
Dha přińdže na tradanje.

Hdyž so prošeř khlěba najě,
Dha je najhórši.

Hdyž spytaš,
Dha zhoniš.

215 Hdyž vysoko zalězeš,
Dele dže ćežko.

Hdžež mloda do domu přińdže,
Tam stara křidla krydnje (dóstanje).

Hdžež plót je roztorhany,
Tam kóždy lohko zalěze.

Hdžež so kuri,
Tam je woheń.

Hdžež so wari,
Tam so pari.

220 Hłuboka brózda,
Dołhi klós.

Husćiše sej nadrjebiš,
A husćiše dyrbiš jěsć.

Jena
Nima mjena.

Jeneje muchi dla
So dobra jědź prječ njekida.

Jenož zo maš klětku,
K ptačkej budže rada.

225 Kaž płuħ kliniš,
Tak wora.

Kowarjowy dórtek
Krawcowy wobjed.

Kóždemu snopej
Narosće powrjestło.

Kóždy paduch
Ma swoju wuryč.

Kruwy njezjebaš;
Dawaja, kaž su dóstale!

230 Khorosć pričěri na konju,
Po štyrjoch prječ lěze.

Ludžo činja protyku,
A Bóh wjedro.

Macocha zły prut.

**Mikus je wumrjel,
A Dawačk njeje so hišće narodzil.**

**Mjeńši
Je rjeńši;
Wjetši
Bóle bječi.**

235 Mudremu so husto wudrje.

**Na mozyrojtoh woła
Sluša mozyrojta kwaka.**

**Na twjerdy pjenk
Twjerdy klin.**

**Nahły dešćik do wěnce
Wěšćeř wulkoh bohatstwa.**

**Něchtóžkuliž by here był,
Hdyby piskać móhl.**

**240 Njeprošenych hosći
Za helu sadžeja.**

Njerjad so najbóle symjeni.

**Njezbožo ludźi wujedna,
Smjeré jich zruna.**

**Pobožni
Su wobožni.**

**Přez wyššich ludźi prohi
Njestajej rad nohi.**

245 So njesměš dale přěscerać,
Hač so móžeš přikrywać.

Sobota

Khudoh muža robota.

Stajnje slónčko njeswěći.

Suchi pos, hdyž so nažerje,
Je najhórši blawkar.

Sylny šćini sej najskerje škodu.

250 Syty hlódnemu njewěri.

Štož je wyše,
Zjědža myše.

Štož wariš,
To wukidnješ.

Štož hlada kazańja,
Njeh hlada tradanja.

Štož je jara mudry,
Tón je husto bludny.

255 Štož mjelči,
So njepřeryči.

Štož něšto zle na myslach ma,
Rad swěčku pódla njestaja.

Štož sej w lěće hwizda,
Tón njeh w zymje rejwa.

Štož škleńčki dopije,
So rady wopije.

Teho dla ma kowar klěšće,
Zo njetrjebał sam přimać.

260 Tři dny stare hriby
A tři dny stari kermušni hosćo
Su jenak lubi.

Tanja kup
Rady droha kup.

W swojim času próca mała
Je wulke džěło zlutowała.

Wilki — łazy spody šilki,
Małki — spody ławki.

Wšelko,
Mój wjelko,
Hdyž liška doma njeje.

265 Wulki — njejě žane kulki,
Mały — žane jahły.

Wuži waj zrjadnje,
Dha wuži waš dolho.

Z wumješka
Do brjuška.

Zeger (časnik) zastanje,
Ale čas nic.

Zopa (poliwka)
W brjuše hopa.

270 Žadyn khumšt njeje protyku činić,
Hdyž je lěto nimo.

22. To je w flowo kajz Aloraj. S. Mag. 39.
Dat ist ein Wort wie ein Miß.
(stwat bestial und augruksni gesagt.)

B. Přistowne přirumanja.

- Běžec, kaž skulej.
Bojec so, kaž wudra.
Cahnyc so, kaž drohi čas.
Ćahnyc so, kaž powrjestło.
- 5 Doma ležec, kaž jěž w džěrje.
Doma ležec, kaž šwinc.
Hlupy, kaž scěna.
Hórši, kaž (hač) drapa.
Khodzić, kaž wał lodow.
- 10 Lěni, kaž pjenk (hnój).
Měsec so, kaž pazđerje do rée.
Na šiju lěc, kaž drapa.
Nuzne męc, kaž myš w njedzelach.
Pišec, kaž twarohowy męc.
- 15 Pobožny, kaž kocor pola twaroha.
Prasec so, kaž připolnica.
Přecy w jenej drasce, kaž woł w jenej koži.
Při něcim stejo wostać, kaž woł při wale syna.
Přiměrjec so k něčemu, kaž kokoš k šćenju.
- 20 Rosc, kaž rěpa (hrib).
Rózdžerać so, kaž žaba na šcernjo (na šcernišću).
Slowo, kaž worjeh.
Slěny požerać, kaž małe džěco.
Smjec so, kaž butřanka.
- 25 Smjec so, kaž Němc (slěpc) na tykanc.
Smorčec, kaž dundyr w plonuchach.
Smorčec, kaž jěž w plončiku.
Stac, kaž muž w měsacu.
Staj, kaž psyk a kóčka.
- 30 Stupic so, kaž slaby plat.

- Sy, kaž stara Wałpora.
Šiplić so, kaž bruk w njerjedze.
Škrěć so, kaž butra na slóncu.
Temu huba dze, kaž mlynske kopyčko.
35 Temu huba na khłóšćenje wisy, kaž kozy.
Temu so dze, kaž knježim zastojnikam.
Temu so dze, kaž trukam při drozy.
Temu so zda, kaž prašiwemu proseću.
Teptać, kaž gjanzor w blóće.
40 Trjechić, kaž čert do horncow.
Třepotać, kaž wosowy list.
W zbožu sedžeć, kaž Malešćenjo w blóće.
Wisac, kaž čerw za skoru.
Wiselne, kaž šibjeńčne drjewo.
45 Wjerćeć so, kaž mucha w zwarje.
Wjerćeć so, kaž mutlička (wjertawka).
Wobužny, kaž stary stupjeń.
Wokoło khodzić, kaž gmejnska heja.
Wokoło łazyć, kaž črjowo.
50 Wokoło łazyć, kaž zywanje.
Wokoło skakać, kaž hornčerski hólc wokoło
Wudžerać, kaž sowa. [hlinjaneje jamy.
Wupjerać so, kaž naduty měch (hójb).
Wušne, kaž džěsću britej.
55 Wušne, kaž psej cypy.
Wušny, kaž pos w kemšach (w kuchni).
Z hłowu mjetać, kaž knjejski kón.
Zakhadžeć, kaž rječaznik.
Zakhadžeć, kaž zle njedobre.
60 Žwać, kaž kocor kolbasu.

37. Junii (iii) sbo dzn, kajz Trübau z pji Urosy. Sl. Mg. 12.
Ausweis gujt ab, wir den Hofen an der Straße.

C. Přisłowne hróněka.

- Bić někoho, hač wolij dawa.
Bojiš so, zo ći rić hłowu wottorhnje (na hl. skoći)?
Bojiš so, zo móhl sebi lěnju žilku načahnyć?
Ćma, jako by kołmaz kidał.
5 Ćma, zo móhl motyku powisnyć.
Ćma, zo móhła sekera wisać.
Daj sebi něšto smužkate (pisane) dзец!
Hłupy, zo móhl słomu žrać (a kamjenje přikusować).
Jeho nan je so w butřancy tepił.
10 Jeje česć za njej běha.
Jemu Němc na hubu bije.
Jěć, jako by z njebozom wjerćał.
Jich pos a naš pos staj něhdy z jeneje šklě jědłoj.
Jich woł je so něhdy z našeje luže napil.
15 Mortkowčenko z prózneho pija.
My budźemy jeja bělic a škorpizny tebi dawać.
My budźemy tež khlěb pjec.
Nuzne měć, jako by tykancy pjekł.
Placnyć někoho, zo so jemu bjezwoći zaswěći.
20 Prasnyć někoho, zo jemu čerwjenka wuskoći.
Prječ, jako by jeho wichor wzał.
Přinć, hdžež kury a husy seru.
Sedzi, jako by jemu pawk hubu zapřadł.
Strowa ta hłowa (kiž tu tehdom budže)!
25 Škrěčiš, jako by ći ročk wulećał.
Taj drje tež z jenej karu jězdžitaj.
Taj staj kaž na jene kopyto bitaj.
Tam je len hač do kolen a konopje hač do wušow.
Tam je tajka njerodnosć, zo móhle swinje kwićeć.
30 Tam njeje dušnjje, hdžež so dań sobu za blido syda.

- Tam so khachle čumpaja (su panyle).
Tebje je dobro po smjere póslać.
Tehdom budu ja w pincy rejwać.
Teho je tež prawje koza liznyła.
- 35 Tej dawno póčki šćerkotaja.
Tej kózda pčolka hórći.
Temu je Hadam kmótr był.
Temu prawje sadło rosće.
Temu su makowych hlójkow nawarili.
- 40 To je džewjata woda wot pjeluški (powzki).
To je, jako by kokoš do hromady žita zaklepał.
To je tež běle, jako loňši sněh a lětuše blóto.
To je tež rune, jako motedło, a křiwe, jako wrjećeno.
To móht přecy němski spēwać!
- 45 To su mi wysoke prohi za moje nohi.
Tón je serp zjědł, abo tež: Tón je třesku pózrjel.
Tón njeje hódny, zo by jeho z wózhorom zarazył.
Tu maš měch a raki (měch a lučwo).
Ty sy sróču nóžku zjědła.
- 50 Wěm hižon, hdže twoja kryda piše.
Wot teje muki so tež žadyn khlěb pjec njebudže.
Wón je džewječ rjemjesłow a džesaty slěpc.
Wón je tam pječeny a warjeny.
Wón njeje zady pjecy pobyl.
- 55 Wón sebi mysli, zo jemu kral swinje pase.
Wšak sy, kaž na jenej žilcy.
Wšitcy nimo trjehichu, naš nan při samym (trjechi).
Wšitko k Rakecam wisy (z wětrnikom steji).
Wšudžom pódla być, hdžež pos wopuš zběhnje.
Žwać, jako by woł do wody škerjedzil.

Tam je ten hač do kolca a konopje hač do wawny.
Tam je takja njedobroć, zo muhl swinje křiwe.
30 Tam njeje dážić, hdžež so hač sobu za blido syla.

55. Alſow (woua) Babi ſijz unyſbli, ſo jruu' (ji)
Bral ſwijnz paſſa.
fo (ſir) druckl auch, daſß iſm (iſr) der König
ſin Gfornier ſüßht.

D. Přisłowne poryčadła.

- Běle z wóčka brać.
Bělej ručcy nosyć.
Brjoha so přimnyć.
Do swojeho hornčka hladać.
5 Hotowy na wusmužowu horu.
Kamjenski nós měć.
Kocora čahać.
Koči pomjatk (rozom) měć.
Kózlika wjazać.
10 Kraholcam prudła lać.
Kruwu předać a husle kupić.
Kunčika domoj přiřnać.
Khachlicy přilěpjeny być.
Khlěb w psyčej hěće (budže) pytać.
15 Lěnjeho pasć.
Liški honić.
Mydło wjezć.
Na cyły swět so wudać.
Na fararjec ladko přińć.
20 Na khribjet so synyć.
Na pěsku ryby lojić.
Na swjatu Nihdu.
Na wodže młócić.
Na wšěch hozdźikach być.
25 Někomu třesku rubać.
Někomu woči wótrjeć.
Někomu wuši trěć.
Nohi zwrócić.
Nowe lěto (hody) dać.
30 Po dyrdomdejach wokoło khodźić.

- Po pęcnej dani khodzić.
Po wsy khodžo klinki bić.
Protyki dzětać.
Prózne klinčki bić.
35 Prazu kałać.
Psy kałać (pasć).
Psy za wopuše wjazać.
Rady bańku zběhać.
Rić woparić ze zymnej wodu.
40 Stajnje wokno na šiji mjeć.
Stareho lojić.
Šěsć bjez nórta.
W hajku hwizdać.
Wětr haćić a pěsk khopić.
45 Wjelka honić.
Wokoło plotow łazyć a psy bić.
Z luže do blóta přińć.
Z lužički do morja přińć.
Z lěwej ruku čakać.
50 Z móšnje jěsć.
Z něčejimi kosćemi krušwički klepać.
Z někim slepeho hrać.
Z wokatej křidu wodu nosyć.
Za keřkom lěhać.
55 Za psy hić.
Za zwadu jěć.
Zahe sedłować a pozdže jěć.
Ze suchej hubu zjěsć.
Zmija (kuboćika) mjeć.
60 Židki w kholowach.

47. D' Lijjn d' Stola z'schneij. Sl. Mag. 37.
Aus der Fühn in der Koff kommen.

ad A. Bjeze dna žadyn hat njeje.

Brěza je najlěpše zlobjene zelo.

Čas a maz

Rólnika na nohi stajitaj.

Cerwjenka ćetu róslicu njeznaje.

275 Čim bohatši knježa,
Čim khudši poddanjo.

Dlěši džen,
A krótša nič.

Do Bohaće je jět,
Do Khudźic je trjechiť.

Dobrych kusow so najskerje wobjěš.

Druhdy kuli so zbožo pod nohi;
Jedyn je njewidzi, druhi je podtepee,
A lědom třeci je zběhnje.

280 Dyrbi dželaćer na zdu lakać,
Da tež rady na so čakać.

Hdyby křud był wows
A sakrowanje ćahnyć pomhało,
Dha by něchtóžkuliž zapřah měť.

Hdyby wosoť kuchař był,
Bychmy wšitecy wósty wobjedowali.

Hdyž chceš ptački lojić,
Z kijom do nich njemjetaj.

Hdyž swědomjo wotući,
Přiběhnje čert je kolebać.

285 Hdžež je blada,
Tam je zwada.

Hłowa pod krónu tež boli.

Hlód njehlada na šklu,
Ale što je we škli.

Hnady hladać
Rěka husto nuzu tradać.

Holće styski
Holće směški.

290 Holička bjez lena
Nima žanoh mjena.

Hornyk ničo njepomha,
Hdyž nimaš ničo warić.

Hospoza z wočomaj kruwički kormi.

Hupaki tež hnězdo rjedža.

Jena khójca
Njeje hišće žadyn lěs.

295 Jeneho kroška dla
Móšnje njetrjebaš.

Jenemu džělo,
Druhemu přelóštowanje.

Kaž tolerje piskaja,
Tak kroški rejwaja.

Khłóšće kusy
Činja lohku křinju.

Khory směj so,
A khudy wjez butru na wiki.

300 Khudy a khory
Dyrbi sebi wjele lubić dać.

Khudych ludži piwo njewokisnje.

Knjeni ma wjele ćetow.

Kral ma dolhu ruku.

Koždy džen kermuša
Wěsta wostuda.

305 Koždy ptačk, kiž spěwa,
Njeje syløbik.

Koždy skóržbnik ma prawo.

Kus wjele — škodži wjacy,
Hač — kus mało.

Lěni so boji lehnyć
Stanjenja dla.

Lěpje křiwe nohi strowe a čile,
Hač rune a brašne.

310 Lěpje z kerka hladać,
Hač do kerka.

Lěta sylneho muža stuleja.

Lipa bjez džaka wonja.

Lubjena kokoš jeja njenjese.

Mać
Je wšudžom znać.

315 Mały suk tež čehnje.

Mazany njetopor
Wodnjo sej won njewěri.

Mjedawki kóždemu wonjeja.

Morwemu kraholcej
So ptački směja.

Mošnje jastwa wotčinjeja.

320 Na horu horje
Bjez khilenja njendže.

Najaty kón,
Lěni čahař.

Najtołši lód zaidže.

Njezbože je tunje.

Nócka wjele prajíc wě.

325 Nuza ma křidła.

Paduch ma wjele wočow.

Padušne penjezy njeplěsniwja.

Pčolki w zymje njenoša.

Pjenjez je knjez.

330 Pjeńk wostanje pjeńk.

Płonuchi su rjane ličkate.

Póznjemu gospodarjej
So za džesac lět junu radži.

Prječ, kroško, polečk dže.

Prjedy pobrachnje
Hospodarjej, hač čeladnikej.

335 Prózny měch njesteji.

Radlica, z kotrejž so najbóle wora,
Je najswětliša.

Radšo bosy,
Hač w zajatych črijach.

Radšo nanowy puk,
Hač cuzy swar.

Radšo pjekarjej,
Hač lékařej.

340 Rosće džěsću zub,
Wola hnydom: khlěb!

Ryba křidla njetrjeba.

Składnosć je zawjednica.

Skupy syjeř
Khudy žnyjeř.

Słowo njeje žana heja.

345 Slepý njeje hluchi.

Slepý so wo woči njeboji.

Smjere njeda so wotplacić.

Sněh je dobre poslešćo.

Stara lubosć korjenja njezhubi.

350 Stare kury njenjesu.

Starosć njekormi.

Sary
Pase bary,
Młody
Čini wjele škody.

Sary štom so derje njepřima.

Susodstwo bjez plotow a měznikow
Je wěste njepřecelstwo.

355 Swojeho runjěca so najlěpje znaje.

Sy-li pšenića,
Dha bjez kostyrwju so njeměšej.

Sylzy woel překusaja.

Syrotki wuj bórzy woteznaje.

Syry popjeł džěcom hoji.

360 Šćěrbač tež kusa.

Šołěic konje kóždy placa.

Što tež hlupy wě,
Hdyž jom mudry ničo njepraji!

Štož do luže lěze,
Njedyrbi cheyě suchi wulěsć.

Štož prócu lutuje,
Swoju móšeni wobkranje.

365 Štož so wody boji,
Njetwar so k rěcy.

Štož wě kranycě,
Wě tež khować.

Štož wopušći Boha,
Wopušći sam so (sebje sameho).

Toler so skerje přěčini,
Dyžli zasluži.

Twaroh dyrbi tež swojeho muža stejěć,
Hdyž je pinca butru zarazyła.

370 W bróžni njejsu žane ławki.

W holi su najćopliše khachle.

W Pakostnicy rosěe šibjeněne drjewo.

W žanych škórnjach so lěpje njekhodzi,
Hać nawožěnskich.

Waš džećel
Je našeje kozyny přećel.

375 Wjacy hrimanjo-w,
A plódníše lěto.
Wječorne pućiki wšelake zhonja.

Wo prašiwu mjedawku njekusa wosa.

Woda
Nima sloda.

Wokoło hornyčernje
Waleja so čropy.
(Wokoło dračernje-kosće.)

380 Wowsakec konje
Nastajnje hraja.

Wudowine sylzy
Podmjelu kamjentny hród.

Wulka woda,
Wulka škoda.

Wulke dešće
Pytaja dobre třěchi.

Wulkemu krušk
A małemu skibku.

385 Wupožći so skerje,
Hač zasy dom bjerje.

Wutroba je małe polo,
Ale wšo na nim rosće.

Wutroba ma husto
Čežše njesé, hač khribjet.

Wyše klósk hlówu zběha,
Próznishi je.

Z kralom so rady wujuja.

390 Z małych źórłow wulka rěka.

Z widlicami so njedušnje łoskota.

Zhubi so lóže, hač namaka.

Zła huba

Dobre mjeno zežerje.

Złotakec holcy

Su kóždemu rjane.

395 Zlotki so zwukuleja.

Zlotu ruku

Wšudžom witaja.

Zly jazyk šiju zlemi.

Zubač

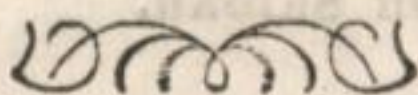
Žaneje dójki njetrjeba.

Žołma žołmu honi.

400 Žonu prjedy njespóznaješ,

Hač z njej kórca sele njezjčš.

(Tutón dodawk přisłowow čitaše so 14. meje 1856.)

Serbske přisłowa a přisłowne praidma.

Zrjadował a rozmnožił

Jakub Buk.

Čitane a kritisecy rozsudžane w zhromadźiznje filologiskeje
sekcije 16. haperleje a 30. septembra 1857.

A. Přisłowa.

Bjeze dna dóncu njenaliješ.

Bohata njewjesta
Wobužna hospoza.

Bohaty žiwi khudeho,
Khudy bohateho.

Bóh tón knjez dawa, hdyž bjerje.

405 Bóhlbyknjez we réi
A w wutrobje čerći.

Bóle khwataš,
Bóle šmjataš.

Cuzec měd je najslódši.

Cyrkej wostanje boži dom,
Byrnjež so swinjo wo nju pošudrowalo.

Čerwa krušej je najprjedy zrała.

410 Čim bohatši knježa,
Čim khudši poddanjo.

Čorny mlónk a běly kowař
Njejstaj žadyn wjele hódnej.

Dale sćešeš,
A hubjeńšo mjeteš.

Dary woči mola.

„Derje“ hlada, hdže je „lěpje“.

415 Do huby je runa droha.

Dobra huba,
Wjele sluba.

Dobra rada je k všemu trěbna.

Dolhi swar a kuša pokuta.

Dolhi swar čini twjerde wuši.

420 „Dyrbiš“ njedžiwa na „chceš“ abo „njechaš“.

Džensa mrók a jutře slónco.

Hdy by kóčka křidla měla,
Bychu wróble žadne byle.

Hdyž bohaty wumrje,
Ma wjele přewodžerjow.

Hdyž so dolho dypa, wěcka wuskoči.

425 Hdžež džěčo wukhwaluja stari,
Tam rejwa wopica na bari.

Hdžež je khudoba,
Tam je zrudoba.

Hlohonc žanych mjedawkow nima.

Hněw je slepy radzićel.

Hordačka hrabnje smjerdžaty kónc.

430 Hordy duch a prózny brjuch.

Hornyk, kiž džowka rozbi, běše dašny;
Tón, kiž hospoza rozbi, njebě k ničom.

Hólče skački
Holče ptački.

Hórši suk,
A wjetša heja.

Huba slódka,
Khuda lódka.

435 Huba zła
Je mordarka.

Hubjena puć pohonča wući.

Hubjeńši krawc,
A dale sebi po njeho khodža.

Chceš njepřećelow mjeć,
Ryč jenož wěrnosć.

Je tu jenož nalěćo,
Ptački přiindu same.

440 Jedyn syje,
A druhi žnyje.

K móšni je skerje rada,
Hač k pjenjezam.

Kajkež je to,
Tajke je wšo.

Kajkež žórło,
Tajka woda.

Kajkiž ptačk,
Tajke hrónčko.

445 Kamjeń z ruki
Ma čert w mocy.

Kawka, je kawka,
Njeh tež na hrodže lehnjena.

Kermušu cheył kóždy čert wuj być.

Khory (khromy) kón
Ze złotymi pódkowami namaka kupca.

Khory ničo njezalutuje,
Khiba črije.

450 Khudemu je wěčnje zyma.

Knježemu wóslej praja kón.

Kohož je kruwa zbodła,
Tón tež éleću z puća dže.

Kohož prut so njejima,
Tón tež na swar njedžiwa.

Komuž so kharty w rukomaj zhrěja,
Tón so jich rady njepušći.

455 Kopoł je kopoł,
A byrnjež slěborny był.

Kozoł kozarnju nazdala čuje.

Kóžda koza khwali swoju brodu.

Kóžda mróčel njekapje.

Kóžde město, kóžda wjeska
Po svojim wašnju kleska.

460 Kóždy hornčer khwali swoje horněki.

Kóždy ma swoje (potajne) brěmjo.

Kóždy ma swoje wašničko.

Kóždy štomik ma swoju žerdku,

Kurjo (rady) patu wuči.

465 Lačnemu patoki za piwo słodža,

Lěkarjo tež smjerći njewujědu,

Lěnich ma kóždy dzeń njedzělu.

Lěto so wjerći a myslička z nim.

Libjo (rady) starku wuči.

470 Měd za wobuzu słódkki dosć njeje,

Měchej, kiž móže ryčec,

Njeda mlónk do mlónicy.

Mihel najbóle mača.

Mjelčak nikoh njepřeradži.

Mjelčak so módrjeńcow zminje.

475 Mjelčaka jazyk njeboli.

Mjeńši pos a hórši blawkař.

Młoda kopřiwa tež wožaha.

Młody knjez a młoda krej.

Mudremu so tež nimo kuli.

480 Muchi kałaja, ale jědojte njejsu.

Na kemšacym pućiku

Rosće wutrobne zelo.

Na kwasu pas jazyk.

Na wuparki njesyj wólše.

Njechašli třihany bycé,
Njebudź wowca.

485 Njelětaj, hdyž křidla nimaš.

Njemdremu noža njedawaj.

Njepórjena pěk njepječe.

Njepřikładuj na nikoh,
Abo wopališ so sam.

Njepušć so (hrijenje) hrijenje,
Wopuš so wusunje.

490 Njerodna hospoza,
Kotraž njeje wobužna.

Njewěř wušam, ale wočam.

Njezbože jedna.

Nohi njech su křiwe,
Jenož zo su čile.

Nuza nuzu lehnje.

495 Pady roznjesu so rady.

Płuwarjo so tež tepja.

Plěchača njetrjebaš třihać.

Po póstnicach přińdu jutry.

Pohonč, kiž njeje nihdy zwrócił,
Njeje wjele jězdził.

500 Polna studzeń so tež wučerpa.

Polny sud so tež wutoči.

Prěnja lastojčka přinjese břemjo trawy.

Prjedy brodu a potom britej.

Prošerski měch nima dna.

505 Prózna mlónca najbóle klepota.

Prózna móšeń je ćežke brěmjo.

Prózny brjuch a prózny duch.

Přemačany deščika so njeboji.

Přibjerak

Ma wulki zak.

510 Ptački lój, hdyž čahnu.

Putu su putu,
A byle tež złote.

Radši dyr,
Hač dołho byr.

Rady dar
Je njebjes twar.

Raz položiť jow, raz položiť tam,
To čini džělo k swjatym dnam.

515 Rjeńši ptačk,
A drožša klětka.

Ručka běla
Małko džěla.

Ruka ruku myje.

Slowo nima wopušku,
Zo móhl je zasy dosahnyć.

Slepiši klós,
A hordžiši nós.

520 Slědny wosoł
Khromy posoł.

Smjerec je dobra jednarka.

Smjerec njehlada na leta.

Smorže wěš, što počmje zjěš,
Pawka abo muchu.

So wuslěkać je lóže,
Hač so zwoblekać.

525 Spokojny ma wšeho dosć.

Staroba je wobuza.

Starše husle, a rjeńši pisk.

Stary pos ma tupe zuby.

Sylniši wichor, a skerje so zlehnje.

530 Šyw maš w rukomaj ty,
Zně dawa Bóh.

Šewc njekhodź dale kopyta,
Ani žona dale kudžele.

Šěra knjeni, čorne džowki.

Šěrša rěka, dlěši móst.

Šěsnak je lubši, hač wosmak.

535 Škrička zapali wjes.

Štož je liška zawinowala,
Dyrbi husto wjelk zapokućić.

Štož njewidžu,
Do wočow mje njekala.

Štož čerta husto zetyka,
Na posledku z nim so zeznaje.

Štož je Lobjo přepluwał,
Njeboji so Spreje.

540 Štóž so na starosće lehnje
A z nadźiju so wodžeje, spi derje.

Štóž so šumjenja boji,
Njexhodź do lěsa.

Štóž wysoko lěta,
Rady nízko syda.

Štóž wysoko zalěze,
Lohko dele padnje.

Štóž žanych wowcow nima,
Temu žane njeslakaja.

545 Šula sćerpliwosće
Do smjerće so njewukhodźi.

Tež z wulkeje šklě
Jěz z malej lžičku.

To su dobre časy,
Hdyž pčoly na stare noša.

Ty sy tajki dawaćeř,
Kaž čorny Jurij (čert) wobradžeř.

W próznej mlónicy njejsu myše.

550 Wěř, ale komu?

Wětrnik wjerć,
Hdyž wětr so wjerći.

Wjacy hospodarjow,
A hubjeńše gospodarstwo.

Wjacy kazaš,
A wjacy maš bić.

Wjacy maš,
A mjenje daš.

555 Wjacy maš,
A wjacy sebi žadaš.

Wjacy sebi nasypaš,
Wjacy dyrbiš zmlěć.

Wjele kćenja, mało sadu.

Wjesoła nóc a zywate ranje.

Wjetše kubło, hórši skupc.

560 Wjetši pjenk, a wjetša heja.

Wokač najměnje widzi.

Wosoł ma so rady za knjejskeho konja.

Wostaj skerje wołmu, hač wowcu.

Wot svojich ludzi najćežo bjerješ.

565 Wowca so tež wobara.

Wowcka rady mižo zetyka.

Wróna wrónje woči njewudypa.

Wšitke črije na jene kopyto njeńdu.

Wulcyčinjenje maš darmo,
Ale pychu dyrbiš sebi kupić.

570 Wulka pišćel a mały dych.

Wulka próca a mała mzda.

Wulke klachi su najměnje spěšne.

Wulke ryče maš,
A mało składu daš.

Z jałorca slowki njepadaja.

575 Z knježimi je ćežko skoržić.

Z kusateje huby
Wubija zuby.

Z nosom do lofta,
Z nohu do blóta.

Z pěskom so rěka hubjenje haći.

Z prózneje šklički njesłodzi,
A byrnjež złota była.

580 Za mlode hordačk,
Na stare tradačk.

Za mlode židu,
A na stare pačos.

Za tym hač je zwón,
Za tym je tež špała.

Za tym hač su ptaki,
Laku so jim prudła a saki.

Zadžerak susod
Je čertowa wobrada.

585 Zašiwaj džěrki,
Dha njezměješ džěry.

Zbože hraje lěpje, hač rozom.

Zbože je někomužkuliž wostudly horb.

Zbože ma wjerćate nohi.

Zdrapany hlada so ćerni.

590 Ze žortow wudyri nawoprawstwo.

Zhubi so skerje, hač zasy namaka.

Zła puć chce mjeć kruteho pohonča.

Złote konje ćahnu najlěpje.

Złoty pjeršćen a pačosna košla.

595 Zliwki mało napojeja,

Žana hlubina
Njeje bjeze dna.

Žana kokoška
Podarmo njehrjeba.

Žane ćelo,
Kiž by swoju kruwu njeznało.

Zida z wonka,
Pačos z nutřka.

600 Žiwot je mi bliže horba.

Přisłowne prajidma.

B. Přisłowne přirunanja.

Běžeć, kaž kurwota (wětrik).

Čłowjek, kaž za polak proso.

Dorosćeny, kaž zrały ječmjeń.

Dybawy, kaž stary husor.

65 Hłowa, kaž tružna ławka.

Lěni, kaž zhnile drjewo.

Muž při muži, kaž wróble do pšeńcy.

Naduwać so, kaž pucheř.

Nuzne mjeć, kaž žona z droždžemi.

70 Rědka broda, kaž boža rožka pola Smječ-

Sedžeć, kaž starka na jejach. [kec.

- Stać, kaž měch rěpy.
Swěćić so, kaž dračowa kholowa.
Šiplić so, kaž skomla w kosmach.
- 75 Temu je, kaž skobanej husycy.
To je, kaž wjelkej mucha.
Wobužny, kaž brjód.
Wostudły, kaž zła drapa.
Z wječora wukhadžeć, kaž njetopyr.
- 80 Za pjenjezom być, kaž čert za dušu.

C. Pristowne hrónčka.

- Běžeć (lećeć), jako by smudził a smalił.
Čini, jako by rozom warił.
Jemu šeračk wokoło hlowy (brody) lěta.
Kermušu po wobjedže budže lěpje.
- 65 Klesnu će, hač će šěsć nórtow wuleći.
Na tebi je widžeć, zo so mróči. [baće.
Našich kur dla wy žaneho honača njetrje-
Sedzi, jako by jeho na hubu klesnył.
Ščekota, jako by sróči drob zjědl.
- 70 Škrěči, jako by na widlach tčał. [stla njeje.
Tam je rada wo měch rěpy, kiž hišće naro-
Tam su prjedy wotawu brali, hač syno.
To žane Čechi njejsu. [šćuwać.
Tón je hlupy, zo móhl jeho na boži měsačk
- 75 Tón tež za nowy pjenjez morjo přelěze.
Tu je tež huzda dróžša, hač kón.
Wjedžeć, po čim w Kulowje wotruby su.
Wón so da wołom bosć.
Z teje mróčalki tež žadyn dešćik njepóndže.
- 80 Za teho sprawnosć bych morjo přelězl.

D. Přistowne poryčadła.

Čelata wjazać.
Dešćikej džěrki štapać.
Hribam džěrki kałać (wjerćeć).
Hubu stuleć.

65 Koče zbože mjeć.
Na swjate Wono.
Někomu wuheń wumjesć.
Nohi na khribjet wzać.
Pjatk a swjatk.

70 Po slónčku do hribow hić.
Při měsačku warjene.
Smorže (mudži) wjedžeć.
Šmicy łojić a bruki pušćeć.
Tkhowe wóčka widžeć a woła njenamkać.

75 Wo šiju běžeć.
Z dobrym słowom płatać.
Z nosom mróčele bosć.
Z pěska postronki sukać.
Z popjela drjewo džělać.
80 Z wuhlom bělić.

Přispomnjenje.

Při wozjewjenju tutech přisłowow a přisłownych prajidmow budź hišće na dwoju wěc spomnjene.

Ryčespytny wotrjad Maćicy Serbskeje je we swojich posedženjach bjez druhimi džělami tež tule přisłownu zběrku kritiscy rozsudzał, tak zo móže so ta sama we tutym nastupanju za kritiski text powažować.

Dale chcemy tež na rozdźělenje přisłowneho materiala spomnić. Něšto druhe hač woprawdźite přisłowa (proverbia) su wšelake přisłowne prajenja (proverbialiter dicta). Při dalšim a hlubšim rozsudžowanju tutech přisłownych prajenjow abo prajidmow nastaje ta myslička, hač traž so te same njebychu na scěhowace wašnje rozdźělić móhli: 1.) přisłowne přirunanja (comparationes proverbiales), 2.) přisłowne hrónčka (enunciationes proverbiales) a 3.) přisłowne poryčadła (phrases proverbiales). Na tajke wašnje nastaje scěhowace rozdźělenje přisłowneho materiala:

- A. Přisłowa, n. př. kajawki su njewróćawki.
 - B. Přisłowne přirunanja, n. př. stać, kaž měch rěpy.
 - C. Přisłowne hrónčka, n. př. jemu Němc na hubu bije.
 - D. Přisłowne poryčadła, n. př. liški honić.
-

Přehledná tabulka

První část této knihy je věnována
přírodnímu dělení země na dva hlavní
části: severní a jižní. V první části
je popsána severní část země, která
je rozdělena na tři hlavní části:
1. Severní část země, která je
rozdělena na tři hlavní části:
A. Severní část země, která je
rozdělena na tři hlavní části:
B. Severní část země, která je
rozdělena na tři hlavní části:
C. Severní část země, která je
rozdělena na tři hlavní části:
D. Severní část země, která je
rozdělena na tři hlavní části:

